

2013 FORMANDENS KOMMENTARER

LANDSFORENINGEN
AF MENIGHEDSRÅD

Hvordan står det til med folkekirken i maj 2013? Ikke så ringe endda, når jeg ser på de kirkelige begivenheder, jeg har deltaget i den sidste måned: Konfirmationssøndag med glade, men også højtideligt stemte, unge og deres familier – og med flere konfirmander end året før.

Danske Kirkedage i Ålborg med et mylder af mennesker til en masse arrangementer, der spændte vidt, og hvor det hele klappede, og både spørge- og diskussionslysten var stor. Hvor det var åbenhed og interesse for at høre, hvad den anden kom med, som var fremherskende hos deltagerne.

Bispevielse i Haderslev, hvor både ordinationstale og prædiken var levende og vedkommende og signalerede, at det var rigtige, levende mennesker, der var inde under bispekåberne, optaget af at få evangeliet og deres egen nutid til at mødes. Og med sang og musik, der fik taget til at løfte sig. Og bagefter pølseadder og fadøl i telt på torvet, og borgmesterord der på naturligste måde forbandt byen og biskoppen, og som i sig selv fortalte, at der stadig er realiteter i betegnelsen folkekirke.

Pinsefejring i Lindevang, hvor solen strålede i al sin glans med sommervarme og lysegrønne blade, skære hvide og svagtrosa æbleblomster og rhododendron i mange nuancer af rødt. Sagt på salmevers:

”Skin over vang som en morgen med sang,
morgen i maj, når det grønnes.

Liflighed magt gøre dorskhed opvakt,
så på Guds nåde der skønnes!”

Når forår og forsommer smelter sammen som i år, er det jo, som om naturen formeligt eksploderer i farver og dufte, ikke hidsige farver og voldsomme dufte, men skære, svale farver og sarte dufte. Den rene liflighed, som må vække os af vinterens dorskhed og få os til at skønne på al den skønhed og det liv, vi får. Også som kirke, ja som folkekirke. For pinse er jo for os danske indlejret i en årstid, som er præget af det, der er på vej til at bryde frem. Det der kommer. Og i pinsesalmen over alle er Helligånd og dansk skærsommer uadskillelige [selv om det nu ikke er Dannebrog, der hentydes til, når der står ”og for til himmels hvid og rød” - hvid og rød betyder levende].

Svinger hun sig nu ikke for højt op? Vi er jo midt i budgetbesvær, der er planer om kirkelukninger i København og trussel om retssag i samme anledning, og foråret har budt på klager over dårlig medlemsservice, og medierne bugner med anklager om frås og en folkekirkeøkonomi, der sejler.

Nej, jeg mener ikke, jeg er for højt oppe. Jeg plejer at sige, at jeg er glad for at gå i kirke, fordi jeg bliver glad af at gå i kirke, og jeg er ikke ene om glæden

ved gudstjenesten, men vi er meget bedre til at tale om problemerne end om glæderne, bedre til at jamre over dårlig tilslutning og sløje gudstjenester end til at glæde os over de gode gudstjenester, hvor prædiken og liturgi, ord og musik udgør et samlet hele, og hvor menigheden er deltagere, ikke kun tilhørere. Vi skal holde fast i proportionerne. Den danske folkekirke er stadig en folkekirke. Det er den kirke i Norden, der har den højeste medlemsandel, og vi kan som menighedsråd glæde os over, at der er en stor, ja oven i købet stigende tillid til kirken som institution, og der er både gudstjenesteliv og andet liv i de fleste sogne.

Vi skal blot ikke blive lalleglade og tro, at det hele går af sig selv, hvis bare alt bliver ved det gamle. Vi skal tage både klager og udfordringer alvorligt og hele tiden stille spørgsmålet om, hvordan vi skal være kirke i den givne sammenhæng, en opmærksom og nærværende kirke, der er optaget af at række evangeliet videre, også til næste generation. En kirke, der er klar over, at det kræver bestandig agtpågivenhed, så vi ikke forveksler en bestemt kulturel indpakning med evangeliet selv. Derfor skal der være frihed til at gå nye veje, og gå forskellige veje, men uden at vi ukritisk labber alt nyt i os. Den kritiske sans må gælde både de gamle vaner og de nye ideer. Det gælder både i stort og i småt, og både indre og ydre forhold.

Det modsætningsfyldte billede af folkekirken

Billedet er meget modsætningsfyldt. På den ene side er medlemsprocenten den højeste i Norden, og en stor del af den tilbagegang i medlemsandel, som kan noteres, skyldes en ændret befolkningssammensætning. Den danske befolkning bliver mere og mere international i sin oprindelse. Antallet af konfirmander er nu svagt stigende, og der er stadig flere småbørnsfamilier, der deltager i babysalme-sang, spaghettigudstjenester og lignende aktiviteter, lige som flere og flere deltager i gudstjenester, der retter sig mod en bestemt afgrænset gruppe. Og der er mere, og mere varieret, diakonalt arbejde end for år tilbage.

Jamen, så er alt vel godt? Ja. Og dog: På grund af den hastige befolkningsforskydning udtyndes mange menigheder på landet og i visse byområder, så det er vanskeligt at opretholde de faste søndagsgudstjenester. Samtidig er der stor vækst i antallet af kristne menigheder uden for folkekirken. En helt ny situation for folkekirken, der traditionelt har kunnet favne den altovervejende del af kristne danskere.

Folkekirkemedlemmer vælger også i stigende grad kirken fra. Der er stadig færre, der bliver kirkeligt

viet, dåbsprocenten er langt lavere end medlemsprocenten, og andelen af kirkelige begravelser/bisættelse er også faldende, om end svagt. Menighedsrådsvalget sidste efterår med hidtil laveste antal afstemningsvalg og ligeledes meget lave stemmeprocent, kan muligvis også tolkes som udtryk for mindre interesse for folkekirken.

Hvordan reagerer vi i folkekirken på dette modsætningsfyldte billede? Ja, for det første reagerer vi, mere end vi agerer. Folkekirken sætter sjældent dagsordenen. Når vi er i medierne, er det andre, der bringer folkekirkelige emner op, normalt som problemer, så vi er i forsvarsposition. Det er længe siden, at folkekirken var selvfølgelig og dens særstilling ubestridt, og trods de positive ting der kan noteres, så har medieomtalen stort set karakter af angreb på folkekirkens legitimitet, dvs. offentlighedens syn på dens berettigelse.

I gennem det seneste år har der været bølger af pres på folkekirkens legitimitet. Den demokratiske legitimitet er betvivlet på grund af det ringe antal afstemningsvalg, økonomien sejler, hævdes det, og især fråser menighedsrådene. Dertil kommer nogle anklager for, at folkekirken ikke leverer den vare, medlemmerne ønsker: en præst nægter at begrave et medlem, en anden præst holder en alt for upersonlig begravelsestale, og det er for besværligt og/eller dyrt at få foretaget en kirkelig handling, der hvor man ønsker det.

Dette ledsages af en hårdnakket påstand om, at folkekirken er ved at revne på grund af lov om vielse af to af samme køn. Den sidste påstand har et beskeden empirisk grundlag. Antallet af udmeldelser er igen faldet nogenlunde til det vante niveau, og det er mit indtryk, at der er stor vilje til at leve med en evt. uenighed på dette punkt og se fremad. Men hvad gør vi ellers?

Hvordan reagerer folkekirken?

Folk, der arbejder med ledelse, har jævnlige peget på, at folkekirken er et mysterium: I modsætning til andre organisationer reagerer den slet ikke på truslerne mod dens fortsatte eksistens i form af medlemsnedgang, manglende legitimitet og manglende politisk opbakning.

Forklaringen på den manglende reaktion er iflg. Camilla Sløk, dels at folkekirken ikke har nogen ledelse, der kan sætte en dagsorden og tage de problemer op, som folkekirken som organisation og institution står i, dels at folkekirkens ansatte og menighedsrådsmedlemmer er forvisset om, at staten til evig tid vil beskytte kirken.

Jamen vil den ikke det? Ifølge Grundloven understøtter staten jo folkekirken. Ganske rigtigt, og

der har ikke på det seneste været stærke krav om at adskille kirke og stat. Folkekirken er for så vidt stadig en selvfølgelighed på grund af dens lange nære forhold til staten, og staten styrer folkekirken og sørger for love og kirkeministerielle bekendtgørelser til at holde orden på folkekirkens hverdag. Butikken passes til daglig, men derudover har staten trukket sig tilbage, og der er ikke nogen politikere, der står frem, når folkekirken kommer under pres, hvad enten den angribes for at fråse med kirkeskatten, eller den anklages for ikke at levere den forventede service. Ved sådanne lejligheder ynder politikere at sige, at det må "kirken selv" klare. Og så kommer der en række meldinger fra forskelligt hold:

Ministeriet eller en provst kan påvise, at den økonomiske opstilling ikke er retvisende, for der er lagt omkostningskrævende opgaver ud fra ministeriet til stifter og sogne.

Bisperne kan fortælle, at klager over servicen er sjældne, generelt er der stor tilfredshed med udførelsen af kirkelige handlinger, og Præsteforeningen fortæller, at præsterne sandelig gør det, de skal. Der er ikke noget at komme efter.

Og Landsforeningen af Menighedsråd eller et behjertet menighedsrådsmedlem rykker ud og fortæller, at der skam er styr på økonomien, og der har været stor interesse for menighedsrådsvalget. Det er kun få steder, pladserne ikke er fyldt op.

Men reaktionen er ukoordineret, og alle disse aktører har også egeninteresser, der bliver plejet, og derfor kan de forskellige indsigelser let komme til at stritte i alle retninger. Det hele foregår spredt og tilfældigt. Nogle mener, det er godt sådan, andre at tiden er løbet fra ordningen. At der skal mere styr på kirken. Jeg er efterhånden blandt de sidste: Fremtidens folkekirke må have en struktur, der gør den bedre egnet til at tage vare på sig selv. Derfor går jeg ind for at fortsætte folkekirkens demokratisering nedefra ved at indføre et fælles folkekirkeligt organ på landsplan, et folkekirkeråd med klart flertal af læge medlemmer og med begrænset kompetence, således at den danske folkekirke har demokratiske organer på alle niveauer: menighedsråd – provstiudvalg – stiftsråd og som nævnt et folkekirkeråd på det nationale plan.

Folkekirkens gradvise demokratisering

Folkekirken har lige siden 1849, tydeligst dog fra systemskiftet 1901, organisatorisk tilpasset sig den almindelige samfundsudvikling. I.C. Christensen var folkestyrekristen. Kirken var for det samme folk, som demokratiet var for. Derfor var det demokratiske stats vigtigste opgave at lovgive

betryggende for kirken. Det var hans tanke, at kirkelovene ville "bidrage til at omdanne vor Kirke til en virkelig Folkekirke. Det maa staa klart for os at vi ikke kan have Selvstyre alle Steder, undtagen i Kirken. Var det saadan, blev den jo snart et Overdrev". De ord har ikke mistet deres gyldighed: Vi kan ikke have en folkekirke, der er helt ude af trit med samfundsudviklingen. Derfor fortsatte demokratiseringen af folkekirken ved, at menighedsrådene i 1922 fik den helt dominerende rolle ved præstevalg og derudover ansvaret for kirkebygninger og præsteboliger samt afgørende indflydelse på bispevalg. Samtidig blev der indført provstiudvalg. Stiftsrådene blev indført 2009, men de fleste ændringer de seneste 40 år har ellers bestået af administrative decentraliseringer (som led i den almindelige decentralisering af den offentlige forvaltning). De har givet et større lokalt råderum, ikke mindst økonomisk, men også ført til mere administrativt arbejde for menighedsrådene. For arbejdet skulle stadig udføres, så det levede op til normerne for offentlig forvaltning.

Demokratiseringen er sket nedefra og har ført til en magtfordeling, hvor der lokalt og regionalt er demokratisk valgte kirkelige organer med beslutningskompetence, bestående af både læge og gejstlige medlemmer. Kun på det nationale niveau er magten fastholdt hos minister og folketing uden noget fælles folkekirkeligt organ. Derfor har vi stadig den groteske situation, at det formelt er ministeren, der afgør landskirkeskattens størrelse og beslutter, hvilke formål den skal bruges til. Et folkekirkeråd vil altså skulle spille sammen med en række andre folkekirkelige organer. Det er dermed en helt anden situation, end hvis man havde indført et kirkeråd i slutningen af 1800-tallet, da der hverken var menighedsråd eller provstiudvalg i folkekirken.

Statens tilbagetrækning i forhold til folkekirken

Modstandere af en kirkeforfatning har peget på, at det er staten, der op gennem 1900-tallet har sørget for de nødvendige ændringer, mens kirken selv var bagstræberisk. Men er staten stadig opmærksom på folkekirkens tarv? Og sørger folketing og kirkeminister for, at kirken som institution er indrettet, så den giver bedst mulige vilkår for kirken også i det 21. århundrede med en ændret befolkningssammensætning og en kraftig befolkningsforskydning? Det er jeg ikke sikker på.

Staten har trukket sig tilbage i forhold til folkekirken. Et eksempel er skolen. Det begyndte for alvor med folkeskoleloven i 1975, hvorefter folkeskolen ikke længere varetog dåbsoplæringen i form af kri-

stendomsundervisning. I dag er situationen mange steder, at den lokale præst ikke kan få adgang til at komme i skolen og fortælle om kirkens børnekonfirmationsundervisning.

Der er også en tendens til, at politikerne ikke længere føler den samme forpligtelse over for folkekirken. At lade kirken i fred er ikke nødvendigvis til kirkens bedste, og hvad betyder det, at man ikke vil blande sig, før kirken selv kræver det, når der ikke er noget "kirken selv" i anden form end de knap 1.800 menighedsråd? De er jo er valgt til at varetage lokale anliggender, ikke fælles opgaver.

Politikerne har forholdt sig passive over for de udfordringer, som de kraftige befolkningsforskydninger giver folkekirken. Når man fx i København efter årtier med befolkningsnedgang (over 300.000), som man aldrig fik tilpasset kirken til, nu ser begyndelsen til en ny kraftig befolkningsvækst (19% spås det, men andre steder end der hvor kirkerne ligger), så kalder det på en reaktion. Men den er ikke kommet fra politikerne. Det samme gælder de landsogne, der udtyndes på grund af fraflytning, så det er vanskeligt at opretholde regelmæssige søndagsgudstjenester. Folkekirkens lokale struktur er et af de områder, som politikerne har holdt sig fra, med mantraet at det må "kirken selv" klare. Da man ikke kan forvente, at det enkelte sogn vil tage spørgsmålet op, og de regionale organer, der vover at gøre det, bliver skældt ud for magtarrogance, bliver resultatet handlingslammelse. En lammelse, som gældende lovgivning (eller rettere mangel på lovgivning), bærer en del af skylden for. Hvis "kirken selv" udelukkende er sognet, fører det til en overanstrengelse af menighedsrådsdemokratiet og en nedvurdering af de andre organer, som menighedsrådene har valgt, bl.a. til koordinerende funktioner i provstierne og til at rådgive biskoppen om væsentlige forhold i stiftet.

Derfor har vi brug for et folkekirkeråd, der skal se på hele folkekirkens tarv, ikke det enkelte sogns eller provstis forhold.

Fælles opgaver som har ventet længe på at blive taget op

Folkekirkens Skoletjeneste, som trods navnet ikke er den samlede folkekirkens pædagogiske tilbud (et sådant findes ikke), men et netværk af de 30 lokale skoletjenester, løser en meget vigtig opgave alene ved at skabe kontakt mellem folkekirken og folkeskolen. Det er samtidig et eksempel på, hvor tilfældigt det bliver, når initiativet udelukkende er lokalt. Efter 20 år er der stadigvæk ikke skoletjenester i alle områder.

I det moderne samfund er der en række kirkelige

opgaver, som løses bedst og enklest på nationalt plan, men når hele vægten ligger på sognet, og der ikke er et fælles organ, er det vanskeligt at træffe beslutninger om og skaffe finansiering til fælles opgaver. Derfor halter vi bagefter med hensyn til eksempelvis folkekirkens tilstedeværelse i de digitale medier. Og vi havde haltet endnu mere bagefter, hvis ikke fondspenge og private kræfter var begyndt.

Det samme gælder den hjælp og inspiration til præsternes konfirmandundervisning, som kan hentes i Folkekirkens Konfirmandcenter. Det er stadigvæk en meget stor del af en ungdomsårgang, der bliver konfirmeret, og vi ved fra undersøgelser i Sverige, at en positiv kontakt med kirken i den forbindelse er afgørende for forholdet til kirken livet igennem. Derfor er det vigtigt, at præsterne har et sted, hvor de kan hente også meget lavpraktisk hjælp. Men det blev kun etableret, fordi folk fra de frie kirkelige organisationer gik i gang. Fra i år er finansieringen så overtaget af fællesfonden.

Et tredje område er kirkeforskning. Lige siden Bodil Kochs strukturkommission har der med jævne mellemrum været fremført ønske om et center for kirkeforskning. Først i år, 2013, er det lykkedes at få et Folkekirkens Videns- og Studieceter på fællesfondens budget, i første omgang med en pulje til projektansøgninger, fra næste år som et center indlejret i Folkekirkens Institut for Præstevuddannelse.

At det i kroner og ører kan betale sig at løfte en opgave i fællesskab, er den kommende it-værktøjskasse til (som følger efter det fælles logo) et eksempel på. Godt værktøj vil i denne forbindelse sige gode programmer, som er nemme at anvende, hvad enten det er til en hjemmeside eller til opsætning af teksten i en folder. Sådanne programmer er dyre i licens, men for den fælles værktøjskasse er det lykkedes at forhandle sig til en løsning, hvor der betales for antallet provstier, men alle sogne kan bruge dem. Altså væsentligt billigere, end hvis hvert enkelt sogn selv skulle betale licens.

Fælles opgaver, som slet ikke er taget op

Andre opgaver har ikke blot været længe undervejs. De er slet ikke blevet taget op. Biskopperne har viet dåbsoplæringen megen opmærksomhed, men har ikke formået at få den store økonomiske opbakning til projektet. Det faldende dåbstal og foranstaltninger i den anledning er slet ikke taget op, skønt det er en af folkekirkens store udfordringer, at dåbsprocenten falder. Den udfordring skal man selvfølgelig tage op i det enkelte sogn, men man kunne også med fordel udvikle arbejdsformer, som

den enkelte præst eller det enkelte menighedsråd kunne inspireres af og anvende, tilpasset de lokale forhold.

Hvis man fx har tanker om at være mere opsøgende over for de familier, der har fået et barn, så ville det være godt at have nogle gennemarbejdede forslag til, hvordan det kunne ske, og nogle forslag til forældre- og/eller børneaktiviteter, som sognene kunne iværksætte.

Folkekirke og religionsmøde er også et område, som den samlede folkekirke burde tage op, ikke blot de stifter hvis bisper har sans for det.

De nævnte eksempler er kun eksempler, men de viser, at folkekirken er andet og mere end summen af sogne, vi mangler blot et forum for diskussion af fælles opgaver og en bestyrelse for fællesfonden, så det ikke bliver ved snakken. Vi bruger for mange penge og kræfter på at genopfinde den dybe tallerken i de enkelte sogne, og vi taber momentum, fordi vi ikke udnytter den størrelse folkekirken har, samlet set.

Debatoplæg fra udvalget om en mere sammenhængende og moderne styringsstruktur for folkekirken

Debatoplægget fra "udvalget med det lange navn" blev offentliggjort for en måned siden, og der er nu et halvt år at diskutere det i. Jeg håber, at I alle vil sætte jer ind i de overvejelser, udvalget har fremlagt i form af en række modeller, og at I benytter jer af lejligheden til at diskutere oplægget, dels på de stiftsvise møder, som ministeriet har arrangeret, begyndende den 3. juni i København, dels de mange steder hvor distriktsforeninger og provstier har arrangeret møder om oplægget. En præsentation af oplægget kan findes både i det lige udkomne nummer af Menighedsrådenes Blad og på hjemmesiden, og inden sommerferien regner vi også med at lægge mere materiale på hjemmesiden som oplæg til diskussionen.

Landsforeningen har to medlemmer i udvalgsarbejdet, Preben Juul Sørensen og undertegnede, og vi deltager i så mange debattmøder, som vi overhovedet kan overkomme.

Det udsendte oplæg er et debatoplæg, ikke et forslag, og vi har ikke i detaljer lagt os fast på, hvilke modeller vi finder bedst. Vi er jo også interesserede i at høre, hvad I og de mange andre folkekirkemedlemmer, der måtte ytre sig, har at sige til oplægget. Der kan også komme nye ideer frem, som vi må indrømme er bedre end dem, vi selv har været med til at formulere. Og så vil vi gerne være frie til at tage dem til os.

Som det ser ud lige nu, kan jeg dog sige, at Preben

Juul Sørensen og jeg begge peger på en midtermodel blandt de opstillede. Vi er enige om, at det vil være ønskeligt at indføre et folkekirkeråd, dvs. et demokratisk valgt fælles organ på landsplan, som skal tage sig af dels indre anliggender, dels fælles økonomi og fælles anliggender. Vi mener, der skal være solidt flertal af læge medlemmer, dels et medlem fra hvert stift valgt af menighedsråds-medlemmer, dels 2 medlemmer valgt af provstiudvalgsmedlemmer og 2 valgt af stiftsrådene, og endelig 3 læge medlemmer der repræsenterer frie kirkelige organisationer. Dertil kommer 2 bisper, 2 provster og 2 præster, samt et par kirkeministerielt udpegede.

Vi ser for os et folkekirkeråd, hvor læge og gejstlige virker sammen som i menighedsrådene og ganske som i menighedsrådene styrer både kirkelige og administrative anliggender. Vi mener, der kun bør være ét organ, men forskellige procedurer for samvirket, når det drejer sig om indre anliggender, og når det gælder fælles økonomi og fælles anliggender; fx bør bisperne have mere at skulle have sagt i indre anliggender, end når det drejer sig om fælles økonomi.

Hvad skal et folkekirkeråd gøre godt for?

Jeg vil begynde med, hvad det ikke skal:

- Det skal ikke være et udtaleorgan, der skal fortælle den undrende omverden, hvad folkekirken mener om dette og hint.
- Det er heller ikke led i en adskillelse af kirke og stat. Der røres ikke ved folkekirkens grundlovssikrede stilling. Tværtimod opfyldes den paragraf i Grundloven, der siger "Folkekirkens forfatning ordnes ved lov".
- Det er ikke et centraliserende organ, der skal topstyre sognene og blande sig i menighedsrådenes arbejde.

Et folkekirkeråd er et råd, der skal styre de fælles kirkelige og administrative anliggender (herunder den fælles økonomi), ligesom menighedsrådet styrer de lokale kirkelige og administrative anliggender. Begge steder i et samvirke mellem læge og gejstlige medlemmer.

Det er ikke et enevældigt organ. Selve tilkomsten af organet vil ganske vist medføre, at nogle opgaver flyttes fra kirkeministeren til folkekirkerådet, men hverken folketing eller minister skrives ud af loven. Vi mener, at et sådant råd vil gøre folkekirken bedre skikket til at tage vare på sine egne forhold, fordi man får et sted, hvor man kan drøfte folkekirkens fælles opgaver og deres finansiering. Som forholdene er nu, er folkekirken afhængig af, at minister og folketing tager spørgsmålene op. Hvis de vælger at lade være, fordi de ikke er særlig optagede af

folkekirkeforhold (og der heller ikke er stemmer i dem), så sidder folkekirken tilbage uden at få løst de pågældende problemer.

Nok om styringsstruktur for denne gang! Til slut vil jeg omtale et par områder, hvor jeg mener, Landsforeningen bør sætte ind i det kommende år.

Ventende opgaver for Landsforeningen af Menighedsråd

Samarbejdet mellem præst og menighedsråd

Demokratiseringen af folkekirken har været en lang proces. Den er sket nedefra og har så efterhånden taget andre niveauer med, ligesom den begyndte med menighedsråd med en ganske smal kompetence, som så gradvis er blevet udvidet. Med den seneste ændring af Lov om menighedsråd blev det skåret ud i pap, at menighedsrådet ikke blot skulle tage sig af administrative forhold, men også skal styre de lokale kirkelige anliggender, og at denne styring skal ske i et samvirke mellem præst(er) og valgte medlemmer. Men et er lovens hensigt, et andet hvordan den realiseres.

Præsteforeningen har sat fokus på, at der er menighedsråd, der ikke lever op til menighedsrådsloven på dette punkt og "vil gå i dialog med bisper og ministerium". Jeg har foreslået, at de udvider dialogen til også at gælde Landsforeningen af Menighedsråd. Det er en oplagt fælles opgave for de to foreninger at arbejde for et godt samarbejde mellem præster og menighedsråd.

Præsten har ikke ret til, uden at få menighedsrådets tilslutning, at indføre ændringer i gudstjenesten. Men det sker vist ikke så sjældent. Det er heller ikke lovligt (og langt fra fremmede for kirkelivet) at holde møder i menighedsrådet, som præsten ikke er indkaldt til, og det er i det hele taget ufornuftigt at søge at begrænse præstens deltagelse i menighedsrådsarbejdet. Tværtimod: vi skal altid være opmærksomme på, at menighedsråd betyder præst og valgte medlemmer af rådet. Det er også baggrunden for, at vi varmt støtter den nye sammensætning af provstiudvalg, hvor der også skal vælges en repræsentant for præsterne i provstiet. Det er forkert at [søge at] etablere en arbejdsdeling, hvor præsterne tager sig af det åndelige og de valgte medlemmer af det økonomiske og praktiske.

Inkluderingen af præsten i menighedsrådet og det gode samarbejde mellem præst og valgte medlemmer er ikke mindst vigtigt, når der kommer en ny præst til sognet, og allervigtigst når det er en nyuddannet præst.

Der er forsøg i gang med Pastorseminariets praktikordning, hvor praktikanten i højere grad

praktiserer, og ikke kun kigger vejlederpræsten over skulderen, og den foreløbige evaluering tyder på, at det er en vej, vi skal gå videre ad.

Tilbage står, at vi [samlet set] ikke er gode nok til at tage imod de nyuddannede præster. Også på det område er der forsøg i gang, men jeg tror også, det ville gavne sagen, hvis de to foreninger gik sammen om at skabe nogle bedre rammer for modtagelsen af de nye præster.

Indtil da er der i hvert fald én ting, som vi alle kan gøre, og som jeg er sikker på virker befordrende for den nye og nyuddannede præsts arbejdsglæde: Vi kan gå i kirke, ikke kun på indsættelsesdagen, men også næste søndag og næste igen osv. Vi er altid ivrige efter at hævde menighedens kaldsret. Men når præsten først er ansat, glemmer vi måske at kalde på ham/hende.

Regelforenkling

Der gøres behjertede forsøg, også af Ministeriet for Ligestilling og Kirke, på at forenkle det regelværk, som menighedsrådene skal arbejde efter, men resultaterne har til nu været begrænsede.

Landsforeningen har peget på den mulighed, at der kunne være mere end én model for menighedsrådsarbejde, altså en større lokal fleksibilitet. Og vi støtter varmt Tim Knudsens forslag om et antal forsøgssogne, hvor menighedsråd og ansatte fik et større frirum til at finde bedre og enklere måder at gøre tingene på. De er måske også bedre til at finde afbureaukratiseringsmuligheder end bureaukraterne.

Et af områderne er organiseringen af arbejdet med arbejdsmiljø. Reglerne på dette område er ikke skræddersyede til folkekirken, mildt udtrykt.

Jeg finder det oplagt, at vi sammen med de øvrige organisationer i Folkekirkens Arbejdsmiljøråd arbejder for, at en håndfuld sogne eller provstier får mulighed for i et pilotprojekt at indhente erfaringer om andre måder at sikre et godt arbejdsmiljø på end den utrolig bureaukratiske model, som arbejdsmiljøarbejdet skal organiseres efter i dag, og som vi er forpligtet på at følge. En arbejdsmiljøorganisation, der er skræddersyet til folkekirken, vil også i højere grad være med til at kunne løfte de arbejdsmiljøudfordringer, der trods alt er i folkekirken, og som bl.a. bliver dokumenteret i den undersøgelse af det psykiske arbejdsmiljø, som bliver offentliggjort i næste måned.

Kære menighedsrådsmedlemmer!

Vilkårene for at være folkekirke har ændret sig på afgørende punkter siden folkekirkens fødsel 1849. Jeg har i det foregående mest opholdt mig ved forholdet mellem kirke og stat. Der er nogle generelle udfordringer i det 21. århundrede, som har mere med forholdet mellem kirke og folk at gøre: Den danske befolkning er i dag langt mere broget. Er det muligt at inkludere de kristne migrantmenigheder, som selv ønsker det, i folkekirken? I det mindste ved en slags associeringsaftale.

Den danske befolkning er i dag en befolkning af individualister. Individualiseringen gør det illusorisk at ville skabe sammenhæng i folkekirken (eller folket) ved ensretning. Uniformering, altså ensretning, var løsenet i den enevældige stat. Derfor var der ikke plads til trosforskelle i kirken og slet ikke til religionsfrihed, for den ville true sammenhængen og statens sikkerhed. Det er meget langt fra nutidens tankegang, hvor hver enkelt vælger sin tro. En nutidig folkekirke skal give plads til forskellighed, både forskellige meninger og arbejdsformer og forskelle på, hvordan vi i øvrigt indretter os.

Der er inspiration at hente i vores folkekirkelige tradition på begge punkter. Vi har lige siden reformationen haft tysksprogede menigheder i den danske kirke, og vi har siden 1850'erne haft en frihedslovgivning, der gør det lettere end i mange andre kirker at håndtere tros- og meningsforskelle, og som dermed giver mulighed for at være inkluderende.

Jeg er optimistisk nok til at tro, at de fleste af os menighedsrådsmedlemmer, både gamle og nye, er med på grund af vores engagement i at være kirke i lokalsamfundet. Jeg tror også, de fleste af jer godt er klar over, at denne valgperiode er en vigtig periode. Der skal tænkes nyt, hvis vi skal bevare en folkekirke, ikke bare af navn, men også af gavn. Og I har altid en Landsforening i ryggen, der er parat med råd og dåd.

God arbejdslyst! Og husk: Engagement - ja, i et Kierkegaard-år vil jeg driste mig til at sige liden-skab - er vigtigere end total enighed. Uenighed kan godt være konstruktiv, hvis vi magter at håndtere den.

Inge Lise Pedersen

